

Péče o stomie

Charakteristika

Stomie - uměle vytvořené vyústění dutého orgánu před stěnu tělní (nejčastěji břišní)

DOČASNÉ – možná obnova kontinuity a zrušení stomie 6 týdnů – 3 měsíce

TRVALÉ – nemožná obnova kontinuity

Dělení stomií dle funkce

- Derivační – odváděcí (kolostomie, ileostomie, tracheostomie)
- Výživné - přívodné (PEG, jejunostomie)

Vzhledem ke kompetencím praktické sestry, zde bude pojednáno o základní péči o derivační stomie na zažívacím traktu (kolostomie a ileostomie)

Komplikace stomií

K jednomu z úkolů sestry v souvislosti s péčí o stomie patří včasná detekce na komplikace. Většina uvedených komplikací si žádá chirurgické řešení. Mezi komplikace, které řeší v rámci svých kompetencí sestra, je **iritace** kůže v okolí stomie. Tako komplikace se vyskytuje poměrně často, může být pro pacienta bolestivá, stomie se následně složitě ošetřuje a hojení je dlouhodobé.

Mezi komplikace spojené se stomií patří:

- Prolaps (výhřez stomie)
- Retrakce (vtažení stomie)
- Stenoza (zúžení stomie)
- Iritovaná kůže v okolí stomie
- Parastomální hernie
- Nevhodné umístění stomie
- Krvácení ze stomie
- Píštěle v okolí stomie
- Nekróza stomie
- Otok stomie

Pomůcky k ošetření stomie

Jednodílný systém

Jednodílný systém

Želatinová či koloidní podložka je pevně spojená se sáčkem a vždy se mění celý sáček, systém je flexibilní. Používá se u kolostomií i ileostomií.

Pomůcky pro výměnu jednodílného systému:

- Nesterilní rukavice
- Sáček na odpad
- Tupo-tupé zahnuté nůžky pro vystřížení otvoru
- Buničitá vata
- Čtverce z netkané textilie
- Čistící roztok
- Ochranný film
- Vhodný typ sáčku

Postup

Nejdříve odstraníme použitý sáček shora dolů. Ileostomický předem vypustíme. Otřeme čtverci stomii od stolice, osprchujeme nebo omyjeme vlažnou vodou a mýdlem. Jemně osušíme. Na čtverec naneseeme čistící roztok, kterým odmastíme a očistíme okolí. Suchým čtvercem osušíme. Ošetříme iritovanou kůži ochranným filmem, pastou atp. Předem nůžkami vystříhneme kolečko v podložce sáčku. Mělo by být pouze o pár milimetrů větší než je průměr stomického otvoru (existují vyměřovací šablony). Dále odstraníme plastový kryt z podložky, nesaháme na lepicí plochu, nalepíme sáček na kůži, přitlačíme a několik minut zahříváme podložku rukou.

Dvoudílný systém

Dvoudílný systém

Zvlášť je podložka s plastickým přírubovým kroužkem a sáček. Sáček se na podložku připevňuje přes přírubový kroužek. Podložka zůstává nalepená 3 – 7 dní. Sáček se mění dle potřeby. Podložky jsou celoželatinové – pevné, s želatinovým středem a okrajem z mikroporu – flexibilní, convexní – pro zvláštní typy stomií umožňující kopírovat nerovnosti terénu kolem stomie. Můžeme používat u kolostomie i ileostomie.

Pomůcky:

- Nesterilní rukavice
- Sáček na odpad
- Tupo-tupé zahnuté nůžky
- Buničitá vata
- Čtverce z netkané textilie
- Čistící roztok
- Ochranný film
- 30/60grammová pasta, pasta v kroužcích či proužcích
- Vystřižená podložka podle velikosti stomie
- Sáček kompatibilní s podložkou
- Ileogel do výpustného sáčku na zahuštění ileostomického řídkého obsahu

Postup

Oddělíme původní systém od kůže. Ileostomický sáček předem vypustíme. Kolostomický i s obsahem vhodíme do sáčku na odpadky. Otřeme stomii čtvercem, osprchujeme nebo omyjeme vodou. Jemně osušíme a čistícím roztokem dočistíme a odmastíme okolí. Iritovanou kůži očistíme podle stavu a dle potřeby vyrovnáme nerovnosti pastou. Vhodnější je nanést na

podložku než na kůži. Na okolí vždy nanese ochranný film a 1 min necháme zaschnout. Nahřejeme podložku (fén, podpaží, radiátor), sejmem krycí fólii a přilepíme na kůži. Nasadíme sáček na spojovací kroužek (měl by zacvaknout), zkontrolujeme těsnost a pacient rukou asi 10min přitlačuje a zahřívá.

Systém adhezivní technologie – podložka a sáček se k sobě připevňují bez přírubového kroužku pouze nalepením. Systém je diskrétnější a flexibilnější než dvoudílné pomůcky. Z uvedeného se používá nejméně. Při výměně pracujeme obdobně jako u dvoudílného systému.

Systém adhezivní technologie

Dále se používají bezsáčkové systémy. S výhodou je mohou používat kolostomici, kteří provedou tzv. irrigaci (výplach střeva podáním klyzmatu do stomie) kdy následuje období až několika dní bez odchodu stolice. Tato pomůcka je diskrétní a pracuje se s ní jako s jednodílným systémem.

Bezsáčkové systémy

Ostatní pomůcky

Stomické sáčky

- sáčky průhledné a neprůhledné
- výpustné a nevýpustné
- s filtrem a bez filtru (odchod plynů, aby se sáček nenafukoval).

Další pomůcky

- ochranné a čistící prostředky, které se používají podle typu stomie a při komplikacích
- Na našem trhu – B-Braun, Coloplast, Convatec, Dansac...(podložky a sáčky jsou kompatibilní vždy pouze od jednoho výrobce)
- Čistící roztok
- Odstraňovač náplastí
- Ochranný film
- Pasta 30grammová(nelepící, chrání a hojí kůži)
- Pasta 60grammová(lepící, brání podtékání, vyrovnává)
- Ochranný krém, Ochranný pudr
- Pohlcovač pachů
- Přídržný pásek
- Ileo Gel
- Hydrokoloidní rouška a destička
- Mesoft – jemná netkaná textilie
- Jemné čistící pěny př. Menalind aj.

Ostatní pomůcky

Po ošetření stomie provedeme vždy hygienickou dezinfekci rukou, dekontaminujeme pomůcky a provedeme záznam v dokumentaci. Nedílnou součástí péče je edukace nemocného v péči o stomii. Sestrami specialistkami v této problematice jsou stomické sestry, které jsou kontaktními sestrami v dané nemocnici. Péči a základní edukaci by měla zvládnout každá sestra.

Zdroje:

Vytejšková, R., Sedlářová, P., Wirthová, a kol. Ošetrovatelské postupy v péči o nemocné II. – speciální část. Praha: Grada Publishing 2013. s. 272. ISBN 978-80-247-3420-0

Zpracovala: Mgr. Renata Vytejšková, Ústav ošetrovatelství 3. LF UK